

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisopna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 268.

V Ljubljani, v sredo 21. novembra 1888.

Letnik XVI.

Iz Hrvatske.

(Izvirni dopis.)

V sedanjem zimskem zasedanju se bode bavil hrvatski sabor samo z dvema osnovama, ki ste važni, namreč s proračunom in z osnovo o zadrugah. O tej poslednji bodem vam poročal prihodnjič, danes pa hočem izpregovoriti nekaj o našem proračunu in ob odborskih razpravah, ki so se pretekli teden vršile v tem pogledu.

Proračun za Hrvatsko in Slavonijo iznaša za prihodnje leto 6,444.960 gl., od lanskega za 36.412 goldinarjev več. Sploh pa se pri nas ne more govoriti o kakošnem prispodabljanju dohodkov in troškov in sploh o državnem gospodarstvu, kajti vlada izdela proračun tako, da ni deficita ter se včasih najpotrebnejše stvari zanemarijo in odlagajo, kajti vselej se morajo dohodki vjemati s troški. Tako vidimo, da se je letos moralo za veterinarstvo opredeliti 22.000 gold. več nego lani, in to radi novega zakona, ki se je moral izjednačiti z ogerskim na našo škodo. Žalostno znamenje je tudi, da se mora čedalje več trošiti na sodišča in kaznilnice, dočim se za šolstvo in bogoslovje vtrguje, kolikor se le dá. Da je Hrvatska odvisna od milosti madjarske, najboljši je dokaz, da je v letošnjem proračunu od cele 45 odstotne tangente, ki jo dobiva od direktnih in indirektnih davkov, Hrvatska obdarjena z zneskom 9396 gold.; ta svota najbolje razjasnuje, kako samovoljno odredjujejo Madjari ta prinos, kajti živa duša ne veruje, da bi moglo pri tako povišanih davkih biti za nas prebitka samo za to svoto. Pa vendar Madjari še vedno pišejo in trdijo, da oni nas vzdržujejo!

Hrvatska mora biti po tem takem zadovoljna s tem, kar dobiva. Pa da bi se vsaj s tem gospodarilo v korist našemu narodu. Žalibog, da smo tudi v tem pod sedanjjo vlado prav na slabem. Da je tako, najbolje dokazujejo proračunske razprave. Opozicija je v proračunskem odboru zastopana samo po dveh članih, ki sta pa svojo nalogo dobro izvršila.

Dr. Vrbanič je opisal prav dobro sedanjjo upravo, ki je mnogo dražja, nego je bila poprejšnja, ali zato tudi mnogo slabša v vsakem pogledu; sedanja uprava je bila samo zato uvedena, da se Hrvatska izjednači z Ogersko, čeravno je celemu svetu znano, da na Ogerskem vladajo čudni odnošaji, in tako bode nova uprava še to, kar je dobrega, odstranila, kajti glavno načelo je razširjevanje madjarske državne ideje, a ne blagostanje zemlje. Na ustavne pravice se pri nas nikjer ne gleda, kar ni po volji vladi, to se ne sme zgoditi. Pri volitvah se zapisniki po vladinej volji popravljajo, to je: opozicijski volilci se kar brišejo, kolikor jih je več nego vladinih ter je tako vlada lahko dobila večino. Kar se tiče pa gmotnega stanja, ne more biti žalostnejše nego je, kar dokazujejo silni zaostanki pri davkih. Pa je vendar geslo današnje vlade in večine vladine blagostanje naroda. Vedno se dokazuje, da so se za vlade sedanjega bana tolike železnice sezidale na Hrvatskem in v Slavoniji, kakor poprej za nobene vlade. To je res, ali kako in s čim? Vse nove železnice so nam na škodo, ker se zidajo le poprečno iz Ogerske v Slavonijo, ter so vse nedodelane, tedaj nepopolne; naša mesta in toplice se povsodi osamijo, a izvedene so vse tako, da ima samo Budimpešta koristi od njih. Zidajo se pa te železnice s hrvatskim novcem, ki se dobiva od ogromnih zneskov, katere so namenjene za kulturne svrhe Hrvatske in Slavonije. Madjari za te denarje zidajo železnice za-se, v svojo korist ter si jih prisvajajo kot državno dobro. To je ta hvaljeni napredek pri nas. Ko bi imela Kranjska toliko lepih zneskov, morda bi se tudi ne morala že 25 let boriti za svojo dolensko železnico, gotovo bi se bil našel kak minister ter domislil, da je potrebna ta železnica. Ali ker nimate zneskov, nimate tudi železnice, nego morate trkati in trkati, dokler se vas bodo usmilili na Dunaji. Madjari so tedaj že bolj velikodušni, kajti oni nam po sili zidajo železnice — ali za-se. (Konec prih.)

Obresti v socijalnem oziru.

III.

Kaj pa, ko bi kdo, ki ima za se in za svojo rodovino dovolj veliko zemljišče, denar kopičil in bi potem kupoval druga zemljišča? Sebi bi, akoprav premislimo, nič ne koristil, ker je imel prej že dosti zemljišča, človeški družbi pa veliko škodoval, ker bi toliko družinam vzel stalno podporo. Denar, ki ga pri drugih ljudeh zaslužimo, moramo ga tudi ljudem dati nazaj zaslužiti. Kdor pa denar kopiči ali drugim njih posestvo odkupuje, ravna proti človeški družbi, protinatorno. Da mislim s tem le kopičenje in nakupovanje izvirajoče iz lakomnosti, ume se tako.¹⁾

Ker je zemlja odločena v to, da se na njej človeštvo z delom živi, zato mora vsak človek kolikor toliko pravice imeti do zemlje, dela in zaslužka.²⁾ Ker je pa posamezni človek minljiv, zemljišče pa relativno neminljivo in ker je človek skoraj v vsem svojem bitju odvisen od rodovine, ki je neminljiva, zategadelj mora zemljišče biti rodovinsko. Ako je zemljišče absolutno privatna last, more jeden sam lahkomišljenec vso svojo sedanjo in prihodnjo družino pahniti v revščino in peščica lakomnežev ima priložnost polastiti se celega kraja. Zato je bilo tudi v srednjem veku zemljišče rodovinska last in v zadrugi³⁾ je dobival obrtnik

¹⁾ Ta zadnja opazka po naših mislih reči nič ne izpremeni. Ali že kupi iz lakomnosti, ali iz opravičene terjatve, ali na očitni dražbi ali iz usmiljenja, da prodano posestvo vsaj nekaj vrže. Kapičenje zemljišč mora imeti isti nasledek, če je teorija prava. Op. vred.

²⁾ Pravico do zemlje, dela in zaslužka res ima vsakdo po volji stvarnikov; kaj pa, če noče delati? Ali naj njegov del prazen leži? Ali ni bolje, da kdo kupi in dobro obdela? Op. vred.

³⁾ Zadrug v našem pomenu v srednjem veku ne najdemo. Takrat je oddajal cesar izpraznjena državna zemljišča, nižji gosposde oddajali so svoje in podeljeno zemljišče zopet drugim v obdelovanje. Svobodnega poljedelca ni bilo; tlačani na zemlji velikih posestnikov delali so za-se in za gospoda. Op. vred.

LISTEK.

Dva dni v Benetkah.

XVIII.

6. septembra.

Zapustivši akademijo se zopet zložimo v gondolo in zapovemo veslarju, naj nas zapelje do hotela „Bauer-Grünwald“. Potoma gledamo zopet veličastna poslopja ob morju. Na enem čitam napis: „consulato della Russia“, vendar vsaj eno zastopništvo Slovanstva. — Kmalu smo na zaželenem mestu, — pred veliko gostilno, ki nas je že tolikrat prijazno sprejela v svoje prostore in najbolje podvorila.

S tem je bil dokončan današnji program in ob enem tudi naš izlet v lepe Benetke, kajti popoldne smo imeli že odriniti proti domu. Nismo bili sicer vsi za to in naša doslej trdna sloga se je začela rušiti oziroma na odhod. Eni bi bili radi še en dan ostali v Benetkah, drugi romali precej danes k sv. Antonu v Padovo, tretji pa nas silili naravnost v domovino. Najbolj se je mudilo domov gospodu, ki je imel bajt doma sila posla za živinsko razstavo, — pa njegovi soprog, katero je materina skrb gnala do sinka, ki se morebiti doma joče in mamo kliče, pa toži, da je lačen, in da ga boli glavica.

Vendar pri obedu končno določimo, da se ob 3. uri popoldne vsi skupaj odpeljemo v Padovo, odkoder se drugo jutro vrnemo v Mestre in dalje gori proti severu, do mile Kranjske.

Urno opravimo svoj obed, pri katerem so nam zopet šle v slast ukusne morske živalice („frutte del mare“), potem pa hitimo v prodajalnice, nakupit spominov in odpustkov domá ostalim prijateljem. Vse je tujeu, ki ga že na nosu poznajo, dvakrat dražje, zato smo le nekaj drobnih reči nabrali. Najbolj dragoceno reč si je kupil naš vrhniški „cicerone“, kip iz mavea, z natančno zrisano muskulaturo, jako pripraven za anatomske študije. Varno je prenašal ta svoj zaklad in bil vedno v strahu, da se ne bi kaj poškodovala rahla „anatomija“, kakor je imenoval belega možiceljna.

Sicer pa kot dober prijatelj ne svetujem nikomur, v Benetkah dosti stikati po prodajalnicah. Kdor ima ondi kakega znanca, ki je po mestu vaju in domač, bi utegnil kaj opraviti, — če bo pa kar sam kupoval, bo gotovo vsako reč trikrat preplačal in izvedel, po čem je žefran. Ravno taka je na Reki, v Trstu in po drugod. Če nisi znan, lahko prideš v pest židovskim slepičem, ki ti bodo kožo potegnili z života. To vem iz skušnje svoje in mnogih prijateljev. Zlasti to velja o kupovanju oblačilnega

blagá. Kdor kaj potrebuje, naj gré v Ljubljano in tukaj naj si omisli, kar mu je drago. Najbolj poštena roba, pa po zmerni ceni je dobiti pri ljubljanskih trgovcih. Prijazno je človek postrežen in zaslužek ostane domá. — Tako je in tako bodi! Kdor ne verjame, naj skuša!

Poslednjič jo uberemo čez velikanski trg sv. Marka in „piazzetto“ do stanovanja pri „Sandwirthu“, iskat popotno robo. Poravnamo račun, potlačimo svoje reči v torbe in kovčge in urno stopimo k nabrežju najet si čoln za prevoz do kolodvora. Ta pot se nam posreči dobiti večjo gondolo za vseh 8 oseb, ki sta jo dva veslarja porivala naprej, eden na prednjem, drugi na zadnjem koncu. Vstal je sicer velik krik med gondoljaši, pri katerih je nevoščljivosti kakor med berači; — ugovarjali so, da ne sme toliko ljudi v eno gondolo, da je to uradno prepovedano in da bodo lastnika gondole ovadili pri gosposki itd.; — nam pa je bilo le do tega, prej ko se dá dospeti na kolodvor; stisnemo se vkup, naš voznik parkrat zamiljari nad svojimi nevoščljivci in odrine od kraja.

Milo se mi je delalo okoli srca, ko se zadnjič ozrem na čarobno, od svetlih žarkov poludanskega solnca obsijano baziliko sv. Marka, — na orjaški zvonik dvigajoč se nad mestom, kakor oprezen čuvaj,

delo, pošten zaslužek in brambo zoper nesramno konkurenco. Ker ni bilo obresti in ker se posestva niso mogla niti zadolževati niti nakupovati brez posebnega vzroka, zato tudi ni bilo pravega nagiba za lakomnost, za to se je denar obračal v pravi namen. S tem pa nikakor ne trdim, da je bilo v srednjem veku v socialnem oziru vse dobro in nikakor ne želim, da bi se srednje-veške institucije nepremeno prestavile v našo dobo. Obleka se izpreminja po času in okoliščinah ali srednjeveška glavna socialna načela, ki niso drugega kot praktična pravstvena načela,¹⁾ morajo ostati vedno nepremeljiva.

Zakon nature je tak, da se mora vse, kar se izdaja in porabi, na kak način nadomestiti. Ti si iz gozda drv navoziš, in gozd dobi po zraku in vodi novih snovi, da more zopet novo drevje rasti. Nove snovi pa dobiva le v omejeni meri; tedaj, ko bi ti več izsekali, kakor si gozd more nadomestiti, opešal bi gozd. Z njive pa hočeš več dobiti, kakor si njiva sama more nadomestovati, za to jej pomagaš z gnojem. Naše telo porabi za gibanje in gorkoto snovi, ki si jih nadomestuje s hrano in dihanjem; ako pa ne dobiva zadosti hrane ali je zavolj slabosti kacega uda ne more zadostno prejemati, začne hirati in poslednjič umrje. Ravno taka je z vsakim ekonomičnim faktorjem. Ako se na zemljišči, pri obrtu, v deželi ali državi več porabi ali izdaja, kakor se more nadomestiti, dotični faktor peša in se polagoma uniči. Kje je tedaj prostor za čisti dobiček? ²⁾

Kar se na zemljišči ali v deželi izdaja, mora se po menjevanji, po prometu zopet nadomestiti v isti vrednosti. Zato se mora ves davek na kakov način koli zopet vračati v dotično deželo, v dotični kraj. Zato je z ekonomičnega oziroma socialnega stališča federalizem ali avtonomija edino priporočljiva upravna oblika. Med vsemi evropskimi državami je centralizem najbolj razvit v francoski republiki. V Parizu so koncentrirane skoraj vse upravne in vojaške oblasti, provincijalna mesta nimajo nikakršnega pomena ali upliva. Davek se iz najbolj oddaljenih krajev pošilja v Pariz, in oni, ki se ob davkih živé, kupujejo na pariškem trgu, kateri večidel le mesto in okolica preskrbljujeta z izdelki in pridelki. Zato glavno mesto raste, število kmetkega prebivalstva se pa razmeroma manjša. Pa mesto ne bo moglo več dolgo rasti, ako ne pride kak samoderžec in ne priklopi kaceh novih afriških naselbin za izsesavanje. Velika mesta so produkt centralizacije oziroma izsesavanja, ona so vodene glave, v katerih zastaja državna kri.

Ako kapitalisti trdijo, da prinaša vsak ekonomični faktor čisti dobiček, da se sme torej zadolževati in da se morajo od dolga obresti plačevati, je toliko, kakor bi se reklo, da se sme več izdati,

¹⁾ Načela srednjeveška bila so krščanska od cerkve razvita in uporabljena. Ravno ista načela v bistvu uči tudi danes katoliška cerkev, ali svet jih noče priznati niti rabiti.

Op. vred.

²⁾ To je istina, da ekonomični faktor, ki več izdaja ali porabi, kakor si more nadomestiti, peša in se polagoma uniči; če pa stvar obrnemo, da faktor več vsprejme, kakor porabi, mora poslednjič obogateti od prebitkov, in tukaj je prostor za čisti dobiček.

Op. vred.

— na prijazne otoke Lido, S. Giorgio, Maggiore itd., — na otočne palače ob levi in pravi. „Z Bogom, Benetke“, — zaključem; „daj Bog, da vas še enkrat vidim v življenju“!

V pičli pol uri se prijužemo po „canale grande“, ki se v podobi latinskega S-a vije skozi mesto, do kolodvora. Bilo je po večer že vse živo ljudi, namenjenih na razna pota po svetu. Pririjemo se do oknica, kjer se prodajajo vozni listki in izvemo, da prvi vlak še-le čez pet ur, t. j. ob 8. uri zvečer odide iz Benetk. Vsi ostrmimo nad grozno pomoto. Kaj početi? Ali pet ur čakati ali pa z vlakom, ki že čez četrt ure proti Gorici odrine, v domovino se vrniti? Želja po domu prevlada, plačamo vožnjo za severni vlak.

Ker nas je bilo kar osem vkup, dobimo zopet po milosti gospoda sprevednika, s pomočjo primerne mazila, s katerim si človek povsod ogladi pota življenja, svoj predal v vagonu. Potnino zmašimo gori na polico, ne pozabimo tudi steklenice vina „di Chianti“, in kar smo drugega nakupili za na pot. Naš „Cicerone“ in slikar pa varno posadi v kot klopi dražestno svojo „anatomijo“, hoteč pozneje jo v naročji nositi, da se mu kaj ne potare. — Toda, kaj se zgodi? — Omenjeni gospod se nekoliko oddalji od voza, med tem vstopi njegov pri-

kakor se more nadomestiti. Pri marsikaterem zemljišču ni ta protinatnost vselej tako očitna, ker gospodar iz svojega delavskega ali postranskega služka plačuje obresti, to se pravi: njegova družina ima prepičlo in preslabo hrano, ali pa preveč dela, bodisi da ima kak obrt ali kako postransko delo, ki ni z zemljiščem v nikakoršni zvezi. Ali mislimo si dve vasi, ki imata tako dobro obdelano polje, da se skoraj ne dá zboljšati. V prvi vasi bi ne imeli niti bogatinov, niti dolžnikov, v drugi vasi bi tudi bogatinov ne bilo ali ljudje bi bili mestni hranilnici vsako leto tri tisuč goldinarjev obresti dolžni. V prvi vasi bi pri navadnih razmerah ljudje sploh nič ne obogateli, v drugi vasi bi si morali pa ljudje povsod pritrgovati, ali ker ima pritrgovanje gotove meje, treba bi bilo kmalu novega posojila in z novim posojilom bi prišle nove obresti in to bi se ponavljalo, dokler bi ne bilo vse do zadnjega krajcarja zadolženo.¹⁾

¹⁾ Skušnja uči, da popisane posledice niso neizogibljive. Op. vrd.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. novembra.

Notranje dežele.

Češki listi so večinoma zadovoljni z novim *moravskim namestnikom* vitezom L. o b l o m. Olomuški „Našinec“ piše: „Novi namestnik je na dobrem glasu ter nimamo mi Čehi nobenega vzroka, da ne bi zaupali Schönbornovemu nasledniku. Možno se odlikuje z velikimi zmožnostmi in strogim pravcoljubjem ter nikakor ne spada med one, ki menijo, da je suhoparni birokrat vzgled državnega uradnika. Moravske razmere so nenaravne, zaradi tega težavne za vsakega namestnika. Uradniki so vzgajeni pod prejšnjimi vladaми ter se nagibajo h Chlamecky-jevi stranki. Mnogo v tem oziru se je zboljšalo pod Schönbornom, toda velik kos dela čaka še viteza Löbla.“

Dr. Schmejk al je razposlal raznim mestnim zastopstvom okrožnico, naj se očitno izjavijo, da „najradostnejše“ pozdravljajo *združeno nemško levico*. V resnici se je oglasilo po liberalnih listih nekaj takih mest in okrajnih zastopov, da so izradoščeni vsled tega združenja. Ta radost pa ne prihaja menda iz kipečih src, ker je bilo treba Schmejk alove okrožnice, da so se napominana mesta še le zavedla svojega veselja.

Novemu *galiskemu namestniku* grofu Badeniju sta cesar in grof Tassfe naročila, naj po možnosti skuša odvrniti, da ne bi ruski elementi prestopili v pasivno opozicijo in zapustili deželnega zbora.

Vnanje države.

„Germania“ objavlja brzojavko iz Rima: Po daljšem posvetovanju je sklenil Vatikan, da bo *papež Leon XIII.* v slučaju vojske zapustil Rim. — Ne verjamemo!

Vsled posilnega postopanja *srbke* vlade in Krističevega pritiska na volilce so jako razburjeni prebivalci posebno v okrožjih Čačak, Požega, Ivancica in Leskovac. — Belgrajsko mestno zastopstvo obravnava zaradi posojila 8 milijonov dinarjev, koje bi se porabilo za mestne namene, to je za razsvetljavo, vodovod itd.

Rusija si z novim posojilom ni obremenila državnega gospodarstva, ker se opira posojilo na vrednostne papirje, ki so nerazpečani ležali v de-

jatelj in ne opazivši v papir zavitega kipa, zavalil se ravno nanj. Ta hip pride nazaj naš slikar in videč kaj se je zgodilo, obupno zavpije: „Joj, kaj si naredil, moja anatomija!“ Nesreča! Anatomični možicelj je bil v razvalinah, za slikarja najlepši spomin na izlet v Benetke razdejan. — Pravil je nekoliko tednov pozneje, da je kip z velikim trudom vendar zopet skrpal in mu potrte ude za silo vravnal.

Ta hip pozvonil na odhod; železni konj, vprežen pred vlak zahrka, vpre se z vso močjo ob gladki tir in zdrči s postaje.

Še enkrat se poslovimo od slovečega mesta, ki vsako leto toliko tisočev tujcev privabi v svojo sredo: „Z Bogom, z Bogom!“ — Spominjam pa se doma pogostoma zlatih dveh dni v Benetkah, pa veličastnih cerkv, krasnih slik in kipov in nebrojnih drugih reči, ki sem jih ondi gledal, tako rekoč na kupu. Zlasti pa so mi pred očmi tri posebnosti, tri „unica“, s katerimi se morejo ponášati samo Benetke: „piazza di san Marco“ z baziliko in zvonikom — najlepši in največji mestni trg na svetu; — „il paradiso“, slika Tintorettova v vojvodski palači s 500 osebami, — največja na svetu in „Maria Assunta“ Ticijanova v akademiji, najlepša slika na svetu. Tako vsaj trdijo strokovnjaki.

narnici finančnega ministra. Iznesek za obrestovanje je torej že obsežen v dosedanjem proračunu. Govori pa se, da je vlada z istimi denarnimi zavodi sklenila večjo rentno operacijo za orožne namene.

Trodržavna zveza je sklenjena le za nekaj let. K tej trditvi opravičuje nastopna berlinska brzojavka: „Nordd. Allg. Ztg.“ je ponatisnila razpravo lista „Esercito Ital.“ o stališču Italije v prihodnji vojski. Članek italijanskega strokovnega lista smatra vojsko neizogibljivo, ker Francija ne more ničesa drugega storiti, nego da skuša raztrgati železni okov, koji jo obdaja vsled nemško-italijanske zveze. Francija ne bo prišla nikdar, tudi ne po letu 1892 v prijetni položaj, da bi mogla računati na nevtalnost Italije.“ Ta natanko zaznamovana doba se ne more drugače tolmačiti, nego da je nemško-italijanska zveza sklenjena le do leta 1892.

Iz *Alzacije-Lorene* se poroča čez Bruselj: Pri uvrščevanju vojaških novincev alzacijskih so se vršili v okrajih Colmar, Thann in Mühlhausen veliki izgredi. Novinci so kričali: „Vive la France“; nekega pruskega častnika so skoraj ubili. Blizu dvesto rekrutov je ubežalo v Švico, veliko število jih je zaprtih. Enaki izgredi so bili poprej že v okrajih Illfuhrt.

Francosko sodišče v Nimesu je oprostilo poslanca Gillyja, ker je tožitelj Andrieux umaknil tožbo. Sodišče je sklenilo, da ne bo zaslišalo nobene Gillyjeve priče ter je odstranilo vse dokaze njegove, ki se ne tičejo neposredno tožnika. Na to se je izjavil Andrieux, da mu razsodba, ki se ni izrekla na podlagi kontradiktornega postopanja, ne bo dala nobenega zadoščenja, ter je preklical zatožbo. Listi imenujejo to pravdo komedijo in burko, ker so pričani, da je siloma zatrt obravnava sicer marsikaj zakrila, kar bi škodovalo dobremu imenu zbornice, toda vsled tega zbornica ni ničesa pridobila, ker bodo sedaj tem silneje pričeli listi zbadati.

Italijanska zbornica je zavrgla predlog 29 poslancev, da se preide preko „ammonizione“ (postava o redarstvenem nadzorovanju) na dnevni red, in sicer s 174 proti 39 glasovom. — Razprtija mej zanzibarskim sultanom in Italijo je poravnana. Sultan je poslal opravičevalno pismo italijanskemu kralju, zopet razobešeno italijansko zastavo v Zanzibaru je sultanova vlada pozdravila z 21 topovi. Kakor znano, navstal je ta razpor zaradi tega, ker se je branil sultan prevzeti neko pismo kralja Humberta.

Izvirni dopisi.

Dolina, 16. novembra. Pretekli 31. oktober bil je za našo župnijo zopet dan veselja. Potegnili smo namreč novi veliki zvon srečno v zvonik. Ko smo leta 1879. še otožno gledali staro, na pol razpalo župnijsko cerkev, delali ne z malo brigo načrte in proračune za novo zidavo, — ko je prihodnja cerkev še kakor negotov in komaj dosegljiv fantom plavala v daljnem na pol mračnem horizontu, — takrat pristopi k naši splošnji revščini še druga, — počil je veliki zvon ter postal nerabljev. Kričé, kakor glas vpijočega v puščavi, vabil je za časa zidave z vrha časne lesene kapele blizu pet let le samo mali „cis“ k molitvi in službi božji. Ko smo leta 1886. slednjič preselili se v novo cerkev, prišel mu je na pomoč srednji b, kakor mirit „vpijočega“ s svojim zadovoljnejšim glasom. Sicer v lepi slogi med seboj, klicala sta vendar do sedaj kar v „duetu“ po tretjem tovarišu, češ, „tres faciunt collegium“. Da bi pa tretji v lepo slogu ne prinesel zmešnjave, bil je g. o. Hugolin Sattner iz Rudolfovega, — res strokovnjak v vglasbi zvonov, — prišel v minoli pomladi blage volje v posvèt. Kakor hladilen obliž za naše finance je pa bilo, ko sta z visokorodnim baronom Gagernom, gospodem izredne muzikalične zmožnosti, — naredila mali proračun ter določila, da prejšnja zvonova moreta ostati, novi naj pride z glasom „fis“, in tako dobimo slovesno doneče fisdur-troglasje. Čast zvonarju g. Samassi v Ljubljani. Zadnji dan oktobra, ko je novo zvonjenje za večerno v čast Vsem svetnikom oglasilo se prvokrat, prepričali smo se, da kakor naš posvèt, tako i njegovo delo izponeslo se je izvrstno.

Naj omenim še novega zvonovega stola. Narejen je po načrtu državnega tehnika, g. R. Wašice iz Krškega, obstoječ iz 48 večjih in manjših kosov samega subega hrastovega lesa, in iz 34 železnih vijakov, ter stoji vrhu oklepa in močnih hrastovih pilenic čisto prosto v zvoniku. Izdatno je pripomogla k zmanjšanju stroškov visokorodna baronica Ida Moseon, dama c. kr. zvezdnokrižnega reda in lastnica graščine vrbovačke, z blagodušnim prikazanjem čvrste, suhe hrastovine. Bog plačaj vsem skupaj!

Zvonov stol sam se na zgoraj zóžuje, podobno onemu Samassovemu, ki je bil videti v razstavi obrtnijskih izdelkov na Dunaji. Prednosti tacega prosto stoječega stola ni treba še-le opisavati, ako se pomisli, da poleg zvonov, visečih na navadni

štiristeberni kozi, ali celó na vzdanih tramovih, pride mej zvonjenjem še polno drugih stvari v gibanje, kar mora več ali manj neugodno vplivati, kakor na pristnost zvonskega glasú, tako vzlasti tudi na zvonikovo zidovje.

Marsikdo je že izdihnil Bogu hvalo, da je tako s cerkvijo že tudi njena notranja oprava izvršena razven orgelj, ki so pa tudi že v delu pri domačih umetnikih, bratih Zupan v Kropi. Kajti v prihodnje bode ljudem za novce silno težko, ko je nesrečna filoksera že grozno odgospodarila z našimi vinogradi. Po nekoliko pričeli smo z amerikanko, koja res raste bujno. Sajena sredi majnika, pognala je do dva metra dolge mladike. Tudi kar v rokah za poskušajo cepljeni resniki so se prijeli večinoma. Ako bodo rastle tudi v prihodnje tako lepo, upamo videti k letu i grozdje. Bog daj, saj potrebni smo!

Iz Doline. V nedeljo bil je tukaj sklep sv. misijona, kateri so kot ponavljanje lanskega misijona vodili čč. gg. oo. jezuiti iz Ljubljane. Z natančno temeljitostjo, kakor je sploh jezuitom lastna, razlagali so dolžnosti posameznih stanov, svarili pred krivimi poti, na katera koji stan posebno lahko zabrede, in z gorečo navdušenostjo vabili na jedino pravo stezo poštenega življenja. Ljudstvo jih je poslušalo veskozi pazljivo in upajmo, delalo najboljše in trdne sklepe za prihodnje življenje. Prav veliko jih je prejelo sv. zakramente in bilo bi jih še več, ako bi bilo vreme kaj ugodnejše, a svirala je ves teden burja svojo narodno pesem, da je bilo joj. V resnici, dolinska fara mora biti do kraja hvaležna svojemu dekanu in kanoniku preč. g. Janu, ki je vsem brežanom v vsakem oziru dušni vodja, buditelj in podpornik vsega lepega. Da so brežani toliko narodno probujeni, čast gre preč. g. kanoniku, ki je bil prvi ustanovitelj in dolgo let predsednik narodne čitalnice, pri volitvah pa vselej na čelu narodne stranke. Da bi pri sebi izročeni čedi tudi v moralnem oziru kolikor mogoče vplival, ni dvomil, da je zadosti z rednim oznanjevanjem božje besede učiti in opominjati, ampak poskrbel je za izvanredno, namreč lani sv. misijon in letos ponavljanje sv. misijona. Njegovo skrb za čast božjo pa oznanjuje krasna vsa olepšana (in sicer veliko na lastne troške) hiša božja v Dolini, in tudi po podružnicah. Sv. misijon počastili so s svojim obiskom tudi mil. gospod škof tržaški, ki so s tem pri ljudstvu utrdili spoznanje, kako važen in imeniten je sv. misijon. Bog daj najboljši vspeh in stanovitnost dobrim sklepom!

Dnevne novice.

(Staro gledališče na prodaji.) V današnjem uradnem listu razpisana je prostovoljna javna dražba starega gledališča, oziroma stavbišča, od kranjskega deželnega odbora. Rok je določen na dan 5. dec. dopoldne ob 10. uri, in sicer jedini, pri c. kr. deželnem sodišči. Cena 20.000 glđ. Veljavnost prodaje odvisna je od Najvišjega potrjenja.

(V Škofji Loki) vršila se je včeraj volitev novega občinskega zastopa. Izvoljeni so gg.: Valentin Sušnik, župan, odborniki pa: Alojzij Krenner, Jurij Deisinger, Janez Guzelj in Josip Jensenko.

(Pisateljskega društva) zabavni večer bode jutri v čitalnični dvorani. Predsedoval bode g. Ig. Valentinčič, za berilo je preskrbljeno.

(Dr. Valentina Zarnika) zbranih spisov, I. zvezek, kakor smo že omenili, izšel je v „Narodni Tiskarni“ v jako lični vnunji obliki. Cena elegantno vezani knjižici, na sprednji strani s podobo dr. Zarnika je 1 gold., s pošto 5 kr. več.

(Mesarska zadruga) je imela zadnjo nedeljo sejo; predsedoval je načelnik gosp. Janez Kopač. Sklenili so, da se izroči prošnja mestnemu magistratu, naj se strogo izterja pristopnina od malih mesarjev v šolskem drevoredu, ker mnogi prodajalci nimajo pravice in prodajajo neugledano meso. Vsak mali mesar dobil bo številko po vrsti z imenom, da bo občinstvo vedelo, pri kom je kdo kupil zdravo ali nezdravo meso, ker tihotapci neki še vedno vtihotaplajo nezdravo meso v mesto.

(Obrtno pomočno društvo v Novem Mestu,) vknjižena zadruga z omejenim poroštvom, razdružilo se je vsled sklepa občnega zbora. Likvidatorji so izvoljeni gg.: Martin Mohar, Václav Kindl in Ivan Kraječ.

(O slavnosti v Marijanišču) dostavljamo k včerajšnjemu poročilu, da je na klavirji spremljal petje spretni mladi umetnik gosp. Ivan Macák. Kostume so napravile nekatere podpornice.

(Klub slovenskih biciklistov) priredi jutri zvečer v gostilni „Pri slonu“ svoj redni zabavni večer. Na dnevnem redu je predavanje o napredku biciklistike „sporta“ v obče in posebe bratskih društev, petje in prosta zabava. Reditelj večera sta gospoda E. Leustek in K. Vesel. Začetek ob 8½. uri zvečer.

(Novorojeno dete) našli so danes na dvorišči neke hiše v Schellenburgovih ulicah; skoraj gotovo ga je izpostavila vranja mati.

(Poročil) se je včeraj na Dunaji v nadškofijski kapeli grof Douglas Thurn-Valsassina, atašé avstrijskega poslanstva v Berlinu, z grofico Frančiško Thurn-Valsassina. Poročal je kardinal knezo-nadškof dr. Ganglbauer.

(Umrli) je dne 19. t. m. gosp. Robert Bibus, stotnik in poveljnik sanitetnega oddelka štev. 8, lastnik vojaške svetinje in ruskega reda sv. Ane III. razreda, stoprav 44 let star. Pogreb je bil danes popoldne.

(Književnost.) Kakor smo že opomnili, završeni so Stritarjevi zbrani spisi. Na vrsto pridejo kmalu Levstikovi zbrani spisi in konečno Funtkov „Godec“, pravljica izza vrbovskega jezera in sicer v pesniški obliki. Vse to založi in izdá podjetna tvrdka pl. Kleinmayer & Bamberg.

(„Iskrice“.) Zbirka pesmij in povestij, spisal in založil Janko Leban, učitelj v Ayberu pri Sežani. I. zvezek. Cena 20 kr., po pošti 25 kr. Tiskala „Katoliška Tiskarna“ v Ljubljani. Ta lična knjižica namenjena je slovenski mladini, kateri naj vzbuja iskre prave ljubezni do Boga, cesarja in domovine, in obsega 15 kratkih povestij in pesnij. Knjižico smemo priporočati vsem prijateljem mladine in šolskim knjižnicam. Kdor kupi deset izvodov skupaj, dobi jeden po vrhu.

Raznoterosti.

— Pogreb vojvode Maksa dné 18. t. m. popoldne ob 2. uri je bil veličasten. Vdeležili so se ga: cesar Franc Josip I. v bavarski uniformi in sedanji načelnik vojvodske hiše vojvoda Karol Teodor, vojvodi Maks Emanuel in Ludovik, kralj neapoljski, vojvoda Alençon, prestolonaslednik Rudolf, nadvojvoda Ludovik Viktor, zastopnik nemškega cesarja generalni pribočnik pl. Wittich, princ Leopold, knez Thurn-Taxis, princ Friderik Hohenzollernski, princ-vladar, princei Ludovik, Ruprecht, Arnulf, Ludovik Ferdinand in Alfonz, vsi ministri, generali, diplomatski kor in načelniki oblastnij. V teatinski cerkvi so sprevod pričakovali princesinje; vodil ga je nadškof. Drugo jutro ob šesti uri prepeljal so truplo. Maksovo v Tageruse, kjer je bilo pokopano v družinski rakvi.

— Rim — pristanišče. „Osservatore Romano“ potrjuje, da obravnava italijanska vlada z neko francosko družbo zaradi zgradbe pristanišča v Rimu in povečanja struge Tiberine. Za koncesijo sta prosili tudi še dve drugi družbi, ena angleška in ena ameriška, toda francoska družba je dobila prednost.

— † Benjamin Herder. Dné 10. t. m. je umrl vsled svojih zaslug za povzdigo bogoslovne slovestva sloveči Benjamin Herder v Freiburgu. Rojen je bil dné 31. julija 1818. Mladi Benjamin je obiskaval šole v svojem rojstnem mestu, a po smrti starišev leta 1839 je prevzel s starejšim bratom Karolom že takrat slovito Herderjevo knjigarno v Freiburgu in podružnico v Parizu. Vsled velike delavnosti povzdignil je svojo trgovino takó, da ima danes Herderjeva knjigarna svoje podružnice tudi v Strassburgu, Monakovem, St. Louisu (Združ. drž.) in na Dunaji. Navdušenost njegova za bogoslovno književnost je rodila krasne sadove: „Kirchenlexikon“, „Theologische Bibliothek“, „Pädagogische Bibl.“, „Ascetische Bibl.“ itd. Za posvetna odlikovanja mu ni bilo mar; svetu večinoma ni bilo znano, kadar je dobil kakov red; največje veselje pa je občutil, kadar mu je podelil sv. Oče svoj blagoslov, to se je zadnji pot zgodilo lansko leto povodom njegove srebrne poroke. Pokojnik je bil tudi velik dobrotnik revežem; kako je bil priljubljen pri svojih someščanih, pokazala je velikanska vdeležba pri njegovem pogrebu dné 12. t. m. Naj v miru počiva!

— Hude zime. V letih 1407, 1408, 1571 in 1600 so bila vsa švicarska jezera tako zamrzla, da so čez nje vozili z najtežjimi vozovi. Leta 1408 je postala lakota in umrljivost vsled velikega mraza v severni Evropi tolika, da so prihajale zveri v mesta ter žrle trupla, ki so nepokopana ležala po ulicah. Leta 1558 so prodajali v Franciji vino na tehtnico, ker je bilo zmrznelo. Leta 1795 pa je postal dovtip „pomorska konjica“ resnica, kajti oddelek francoske konjice si je v morji primrzle ladije po večkratnem naskoku prisvojil.

— Znamenje časa. Laški list „Voce Cattolica“ prinaša članek, v katerem riše, kako naša sedanja doba, naši „modernej“ časnikarji, literatje in pesniki drug drugega hočejo prekositi v oslavlje-

vanji največjega sovražnika božjega — „vrage“. Na Francoskem izhaja več časopisov, kateri imajo naslov „vrag“. V Trstu izhajajo trije časopisi tega imena. Laška železnična družba ima tri hlapone, kateri imajo napis vragov. Tudi lloydova parobrodna družba je imenovala dva parobroda z imeni vragov. V Janovu je družba „vragova“. Dočim se verski sprevodi prepovedujejo, smejo ti hudobneži javno hoditi s svojimi znamenji, s črno zastavo, na kateri je „vrag“ naslikan. V Parizu so igrali l. 1860. komedijo, katere smoter je bil lepoto vragovo pokazati. Peklo je bilo naslikano kakor vesela dvorana, v kateri so se peklenški bivalci „na satanski način“ veselili. In laški pesnik Carducci je vragu v česčenje „hymnus“ napisal. Francoz Michelet slavi triumfe vragove nad zmago božjega Odrašenika. Quenet časti vraga kot tacega, kateri vsa srca spojuje v eno celoto. Prousson si želi biti z njim v najožji zvezi. Montanelli bi rad, da bi ne bil več Krist, ampak satan gospod Italije. Leta 1848. je skrivna družba častila vraga kot boga. In géslo francoskih anarhistov je danes: „Niti Boga, niti kralja.“ Kam pridemo? Kaže se, kakor da bi ljudstvo z novim paganstvom ob razum prišlo. Zidanje norišnic — namesto samostanov — je špekulacija sedanjega časa, in vsi podjetniki so pri tem dozdaj obogateli.

— Velika žeja. Na staremberškem jezeru na Bavarskem vozil se je na parniku močan hribovec. Ker pa se je preveč napil ječmenovca, zibal se je na krovu tje in sém. Poveljnik ga prosi, naj se vsede, sicer pade v vodo. A jo je nalezl. „Kaj“, pravi hribovski korenjak, „jaz vsedel! Ako mi nisi takoj tiho, izpijem ti vso to lužo in ti se boš vsedel s svojim čolnom v blato.“

Narodno gospodarstvo.

Izkaz razstavnikov odlikovanih na deželni sadni razstavi,

katero je priredila c. kr. kmetijska družba kranjska v proslavo vladarske štiridesetletnice presvetl. cesarja Frana Josipa I. v Ljubljani od 18. do 21. oktobra leta 1888.

V I. skupini: Sveže sadje.

(Producenti.)

(Dalje.)

d) S priznanjsko diplomo.

Na Gorenjskem: Fran Alič v Utiku, Luka Blejec v Trzinu, Mihael Bregant v Seleh, Gregor Dane v Trzinu, Peter Dolinar na Dobrovi, Janez Grašič na Golniku, Lorene Hribar v Križi, Grego, Jakelj v Rudniku, Anton Jarc v Gabrijli, Matevž Janežič v Domžalah, Blaž Jelenec v Drazgošah, Janez Jeraj v Smledniku, Jurij Kmetič v Trzinu, Henrik Korn v Ljubljani, dr. Josip Kosler v Ljubljani, Anton Kozamernik v Utiku, Marko Kovšca v Kropi, Gregor Koželj v Sent-Gothardu, Janez Ložar v Trzinu, Janez Lužar na Klauci, Anton Novak v Razorih, Luka Osevnik na Kolovci, Jože Paplar na Brezovici, Jakob Pršin v Stožicah, Tomaž Petrovec na Čemšeniku, Ivan Podlogar v Ljubljani, P. Pogacnik v Blagovici, graščina v Podvinu, Fran Praprotnik v Preski, Ivan Prebil na Dobrovi, Josip Rak v Prevojah, Ivan Rulic v Ljubljani, Ivana Schwarzel v Prevojah, Jarnej Slapnik v Zgornjem Tuhinju, Simon Slapnik v Spitaliči, Anton Suhadolec v Gabrijli, Nikolaj Stanonik v Šmartnem pri Kranji, Fran Tavčar v Besnici, Avgust Vester v Ljubljani, Gašpar Volk v Češnici, Ivan Waland v Hlebeah, Ivan Zupan v Kropi, župnija na Dovjem.

Na Dolenjskem: Fran Andoljšek v Velikih Poljanah, Fran Andolšek v Velikih Poljanah hiš. št. 9, Ivan Čampa v Zapotoku, Mat. Eisenzopf v Starem Logu, Martin Gornik v Gabrovci, Henrik baron Gagern v Mokricah, Jakob Kalan v Morovci, Fran pl. Langer v Prežeku, Ivan Lapajne na Krškem, Peter Lesar v Zapotoku, Martin Lovšin v Zapotoku, Fran Lunder na Raki, oskrbníštvo graščine Impolske, Ivan Petek v Kresnicah, Pavel Povše v Pristavi, Josip Samida v Kočevski Reki, Fran Schweiger v Radovljici, Martin Skubic v Ribnici, Ivan Šašelj v Adlešicah, Ignacij Vrančič v Zagradci, Alojzij Vidovič v Dolščaku.

Na Notranjskem: Matija Erjavec v Vipavi, Gabrijel Jelovšek na Vrhniki, Mihael Kalan v Št. Petru, kmetijska podružnica v Senožečah, Anton Korečan na Vrhniki, Janez Oblak v Borovnici, Fran Ogrin na Vrhniki, Andrej Perne v Šturijah, Ivan Poženel na Rakeku, Fran Premrov v Martinjaku, Fran Suhadolnik v Borovnici, Ivan Tomšič na Vrhniki, Josip Vrbič v Bistri, Lorene Vrbič v Borovnici, Tomaž Železnik v Polhovem Gradcu.

(Dalje prih.)

Telegrami.

Dunaj, 21. novembra. Zbornica poslancev: Poljedeljski minister predloži računski sklep melioracijskega zaklada za 1887. Schönborn odgovarja na interpelacijo zaradi razpisa služb za pet koroških avskultantov. Že prednik je ukazal pri graškem nadsodišči preiskavo, ki je pokazala, da so se morale kazenske obravnave v Celovci zoper Slovence vršiti s po-

